

DE PROPAGANDA TEN VOORDEELE VAN EEN GROOTER VISCHVERBRUIK.

Door J. VAN HAL,

Secretaris der Propagandavereniging voor Vischverbruik.

Wanneer wij de middelen onderzoeken welke kunnen gebruikt worden om het vischverbruik in ons land te verhoogen, komen wij tot de gevolgtrekking, dat het vraagstuk zoo ingewikkeld is, dat het onmogelijk is het te bespreken zonder andere domeinen te betreden waarmede het innig verbonden is.

Men heeft dikwijls gezegd dat de voortbrengst en de uitbreiding van de visscherij afhangen van het verbruik, doch van mijn kant hou is staan, dat het verbruik in vele gevallen onderworpen is aan de voortbrengst, en dat het zeer moeilijk is beide vraagstukken afzonderlijk te bestudeeren.

Inderdaad, in de dure tijden, die wij beleven, zijn er vele personen, zelfs onder deze die als vischeters mogen bestempeld worden, die geen visch zullen gebruiken wanneer deze aan geen redelijken prijs verkocht wordt — (het spreekt natuurlijk vanzelf dat de beterkooppe prijzen geen afbreuk mogen doen aan de kwaliteit van de visch) — wanneer wij dus het vischverbruik zoeken te verhoogen, moeten wij niet alleen den verbruiker voorlichten, maar tevens de middelen opzoeken om de verkoopprijzen te verlagen, zonder daarom aan iemand schade te berokkenen.

Voor wat de voorlichting van den verbruiker betreft, werden reeds vele initiatieven genomen, sommigen van privaten aard, anderen werden ondernomen door de Officieele Propagandacommissie voor het verbruik van zeevisch. Ongelukkig is de draagwijdte dezer initiatieven zeer beperkt geweest, en werden, buiten de groote centra, weinige belanghebbenden getroffen.

Wil men het vischverbruik op gevoelige wijze verhoogen, moet het gansche land bewerkt worden. Het geheele land moet met propagandamaterieel o.z.t.z. overstroomd worden.

De Openbare Besturen zijn voor deze propaganda gewonnen : Officieele hulp wordt verleend door het Beheer van het Zeewezen, het Provinciaal Bestuur van West-Vlaanderen

en de steden Oostende, Blankenberghe, De Panne en Brugge, en wij zijn er vast van overtuigd dat de overige steden, die in de zeevisscherijverheid belang hebben, zullen volgen.

Doch ook de reeders en vischhandelaars zelf zouden zich wat meer met dit Nationaal vraagstuk moeten bezighouden. Het vischverbruik verhoogen, is dit niet het middel verschaffen om onze visschersvloot te vergrooten en onze zeevisscherijverheid uit te breiden ???

Verschillende redenen zijn oorzaak dat de Belg geen vischeter is, en de bijzonderste zijn : ten eerste werd de visch altijd aanzien als een minderwaardig voedsel tegenover het vleesch, die dit laatste niet kan vervangen, waarvan de benaming « De visch is een voedsel voor rijke menschen »,

ten tweede, onze huishoudsters kunnen, over het algemeen, de visch niet bereiden zooals het behoort, zij kennen niets over vischbereiding, en zulks is wel de hoofdoorzaak, dat de visch op onze tafels de plaats niet inneemt die zij verdient. Dit zijn de twee bijzonderste punten welke moeten bestreden worden. Ik meen dus dat onze pogingen in twee kategoriën moeten worden verdeeld :

1° de bestaande vooroordeelen bekampen en de huidige generaties hunne dwalingen doen inzien;

2° onze kinderen leeren visch eten.

Hoe kan deze propaganda best gevoerd worden ???

Heden ten dage heeft de radio een dusdanige uitbreiding genomen, dat zelfs vele buitenlieden een radiopost bezitten, de voordrachten bij middel van de radio lijken dus een uitstekend propagandamiddel, vermits zij ons toelaten de bevolking van de meest afgelegen dorpen te bereiken. Het is inderdaad nuttig onze buitenbevolking eveneens voor te lichten. Wel is waar is het praktisch onmogelijk sommige kleine dorpen en gehuchten van versche zeevisch te voorzien, omdat de verkeersmiddelen ontbreken, doch de inwoners kunnen visch koopen in de stad, wanneer ze hunne waren komen verkoopen.

Het ware goed deze voordrachten zonder dralen in te richten en aan het publiek, aan de hand van eenvoudige voorbeelden, uit te leggen, dat de visch op gebied van voedingswaarde en als volksvoedsel in niets moet onder doen voor het vleesch.

Alhoewel zeer uitstekend, zijn de radiovoordrachten niet voldoende om de gansche bevolking te bereiken, want iedereen bezit geen radiopost. Wij moeten dus publieke voordrachten inrichten, welke met films en lichtbeelden zullen opgeluisterd worden. Deze voordrachten kunnen gemakkelijk gegeven worden in de kringen waar gewoonlijk onderwerpen van algemeenen aard behandeld worden: zooals in Davids- en Willemsfondsen, Kringen voor Volksontwikkeling, Boerinnengilden, enz. Dergelijke voordrachten zouden in al de kleine steden en zelfs in groote dorpen moeten ingericht worden.

Deze voordrachten zouden altijd moeten worden gevolgd door eene uitdeeling van trakten waarin de bijzonderste punten samengevat worden van het door den voordrachtgever behandelde onderwerp, en enkele eenvoudige en goedkope recepten van vischbereiding gegeven worden.

Door de zorgen van de Propagandacommissie werden reeds talrijke zulke voordrachten ingericht, welke zich overal in het grootste succes mochten verheugen; het beste bewijs daarvan is dat aan de voordrachtgevers bijna altijd gevraagd wordt, zoo spoedig mogelijk terug te komen.

Dank zij de kinema kan eveneens een groote massa volk getroffen worden. Onze filmaatschappijen, hierin geholpen door de Propagandavereniging voor vischverbruik, de Reederseveningen en de Bonden van Vischhandelaars, zouden leerrijke films moeten maken, welke zij aan bijzonder lage prijzen zouden verhuren, om dusdoende de zaaleigenaars aan te moedigen deze propagandafilms het geheele land door te laten afrollen. Deze filmen kunnen van gepaste phonoplatten vergezeld gaan. Na afloop der kinematographische vertooningen kunnen eveneens trakten uitgedeeld worden.

De kostelooze kooklessen kunnen eveneens als een doeltreffend middel aanzien worden voor wat de opleiding van het vrouwelijk publiek oetreft. (De beste getuigenis kan hierover afgelegd worden door de « Huishoudelijke Afdeeling der Propagandavereniging », die met de beperkte middelen waarover zij beschikt, een 100 tal dezer voordrachten ingericht heeft.)

De huismoeder zou tijdens deze lessen leeren hoe zij de zeevisch op de meest smakelijke manier kan bereiden.

Tijdens deze lessen zal hen tevens geleerd worden hoe zij de visch op de voordeeligste manier kunnen aanschaffen.

Dagelijks immers, is er op de markt eene goedkoope vischsoort aanwezig, en als goede huisvrouwen is het hunne plicht van deze gelegenheid te profiteeren, zij mogen dus niet van huis weggaan met het vast gedacht van die of die bepaalde soort visch te koopen, zonder rekening te houden met de prijzen van dien dag.

De verschillende electriciteits- en gasmaatschappijen kunnen ons ook eene groote hulp verleenen, door sommige reklaam-kursussen welke door hen ingericht worden, te wijden aan de vischbereiding. Op de keerzijde van hunne rekeningen zouden zij tevens enkele nuttige recepten kunnen plaatsen en terzelfdertijd de huisvrouwen uitnoodigen meer vischmaaltijden gereed te maken. Deze medewerking zou gemakkelijk kunnen verkregen worden aangezien deze maatschappijen eveneens belang hebben bij een grooter vischverbruik.

Over het algemeen kunnen al de publiciteitsmiddelen aangewend worden welke het groot publiek treffen (reclamestroken bovenaan de eerste bladzijde van de dagbladen met groote oplage, plakbrieven op de muren der openbare plaatsen en in de trein- en tramrijtuigen, propagandazegels, reclame op de achterzijde der trambriefjes, bijzondere poststempels, reclame door bemiddeling van het Postcheckambt, enz.). Deze berichten moeten zeer kort zijn.

In de gemeenschappen zoo b.v. in de fabrieken waar veel vrouwelijk personeel gebezigd wordt, en waarvan sommige zelfs een gemeenschappelijke eetzaal bezitten, zouden de patroons, na afloop der vischmaaltijden, eenige theoretische en praktische raadgevingen kunnen laten geven, en hen doen opmerken, dat de zeevisch een uitstekend volksvoedsel is. Het spreekt vanzelf dat ook hier keukenrecepten kunnen uitgedeeld worden.

Van al de propagandamiddelen is de frituurinrichting — (naar het voorbeeld der Engelsche fried fish shops) — het meest doeltreffende. Al de steden, zelfs deze van middelmatig belang zouden dergelijke inrichtingen moeten bezitten. De nijverheidscentra zooals Luik en Charleroi, zouden dit systeem zonder dralen moeten invoeren, hetzelfde voor wat de handelscentra, z.a. b.v. Antwerpen betreft. (Het weze mij toegelaten hier terloops aan te halen dat eindelijk te Brussel de eerste modelfrituurinrichting is tot stand gekomen, de uitbater ervan is Mr. Lavrijs, ik wensch hem het beste succes en hoop dat z'n initiatief vele navolgers moge hebben.)

Zooals de frituurinrichtingen tot heden toe opgevat werden waren zij, voor onze propaganda, van geen belang.

Deze frituurinrichtingen zouden onder hun klienteel kleine brochuren met enkele nuttige raadgevingen en recepten, moeten verkoopen of uitdeelen.

De vischhandelaars die een winkel bezitten moeten hunne inrichting, zooveel mogelijk, moderniseeren.

Iedereen weet dat de manier van uitstellen grooten invloed heeft op den koper.

In de steden en groote dorpen waar geene vischwinkels bestaan en gemakkelijk kunnen bevoorraad worden, zouden gemeentelijke vischverkoopdagen kunnen ingericht worden. Zulks zou geschieden met de rechtstreeksche medewerking van de plaatselijke overheid.

De vischwinkels en andere inrichtingen waar gewoonlijk visch verkocht wordt, moeten de door de Propagandavereniging uitgegeven receptenboekjes, aan hun klienteel overhandigen. Het ware eveneens nuttig er strooibrieven uit te deelen — (al was het maar een enkel blad) — met enkele recepten betrekking hebbende op de aangekochte vischsoort. Deze strooibrieven vervaardigd uit bijzonder papier, zouden zelfs kunnen dienen als verpakking der koopwaar. Een enkel organisme, de « Propagandavereniging voor Vischverbruik » b.v. kan zich met deze propaganda bezighouden, iedere vischhandelaar zou voor een zeker aantal exemplaren inschrijven, een zeer groote oplage zou ineens kunnen worden gedrukt, en zoodoende zou de kostprijs tot het strikste minimum herleid worden.

Hoe kan men nu onze kinderen leeren visch eten ??

In den familiekring zal het kind genieten van de voordeelen welke zijne ouders worden aangeboden — (voordrachten, kinema) — voor zoover deze belang stellen in de propaganda, maar het is bijzonder in de opvoeding welke het kind buiten het huisgezin ontvangt, dat wij onze pogingen moeten in het werk stellen.

Ik weet dat in vele inrichtingen voor jonge meisjes kooklessen ingericht worden, en zulks in al de lagere- middelbare, normaal- en beroepsscholen waar een cursus over huishoudkunde gegeven wordt. Deze cursus mag echter in vele gevallen willekeurig gevolgd worden. Welnu deze lessen zouden overal

verplichtend moeten worden gemaakt in al de inrichtingen welke zich met de opleiding der jonge meisjes bezighouden, zoowel in de vrije als officieele scholen. Bij het opmaken van de uurroosters dezer lessen zou er een groot gedeelte kunnen voorbehouden worden aan het vischverbruik.

Tijdens deze lessen moet men, met de noodige cijfers aan de hand, onderwijzen, dat de visch in vele gevallen een groo-tere voedingswaarde bezit dan het vleesch. Men zal de kinderen nota's doen nemen betreffende de manier om visch te koopen, en de verschillende wijzen waarop de visch kan toe-bereid en opgediend worden. Zij zullen later zeer tevreden zijn deze recepten terug te vinden. (Het door de « Propa-gandavereniging » uitgegeven kookboekje is hiervoor een uitstekend handboek voor onderwijzeressen en leerlingen.) Deze theoretische lessen kunnen van praktische oefeningen vergezeld gaan, welke zeer nuttig zijn met het oog op de toe-passing in het latere leven. Van tijd tot tijd kunnen er eveneens films afgerold worden, en voordrachten worden ge-houden met lichtbeelden.

Al onze onderwijzeressen zouden, inzake keukenaangele-genheden genoegzame uitgebreide kennissen moeten bezitten, om deze lessen met vrucht te onderwijzen. Tijdens mijn tal-rijke propagandatochten door het geheele land, heb ik zeer dikwijls ondervonden dat onze onderwijzeressen, over het algemeen, hoegenaamd niets kennen over vischbereiding. Al onze onderwijsgestichten voor meisjes zouden zich, zonder dralen, het door de « Propagandavereniging » uitgegeven kookboek over vischbereiding, moeten aanschaffen.

In de groote centra is het gemakkelijk een geschikt persoon te vinden om deze kooklessen te geven, doch zulks is overal niet het geval, en wil men inzake « Eet Meer Visch Propa-ganda » afdoende resultaten bekomen, moet de geheele Bel-gische bevolking worden aangepakt.

Nog meer, in al de kostscholen — (zoo voor jongens als meisjes) — moet **goed toebereide visch** opgediend worden, zoodoende zal men de jongere generaties van af hun prilste jeugd aan het vischeten gewoon maken.

Uit deze beknopte en zeer onvolledige uiteenzetting blijkt dus duidelijk, dat het geheele land met propaganda moet kunnen overstroomd worden, willen wij de verhoopte resul-taten bereiken.

Geen visscherijnijverheid is mogelijk zonder vischhandel.

en geen vischhandel zonder verbruiker. Zijn er geen verbruikers, dan is er geen welvaart voor scheepstimmerwerven, reederijen en stuurlieden, eigenaars, koopers, vischhandelaars, venters, enz.

De welvaart onzer Nationale Zeevisscherij eindigt niet met het lossen der cargos, zij eindigt eerst op de tafel waar de zeeprodukten worden opgediend.

Onlangs werd in ons land overgegaan tot het oprichten eener M.Z.W.D. « Propagandavereniging voor Vischverbruik » welke voor doel heeft alle middelen op te zoeken en in werking te stellen welke kunnen dienen om een ruimer verbruik van visch en vischconserven in het land te bevorderen en te verbreiden. Deze Vereeniging, die werkt met den steun en onder de controol van de Openbare Besturen, tracht de vertegenwoordigers van al de belanghebbenden uit de Zeevisscherijnijverheid in haren schoot te groepeeren: Reederssyndikaten, Beroepsverenigingen van Vischhandelaars, Scheepstimmerwerven, enz.

Zij beschikt over Bestendige Sekretariaten welke zich actief bezighouden met de zeevisscherij-propaganda. Dank zij de rechtspersoonlijkheid der Vereeniging zal veel nutteloos werk voorkomen worden. Ingevolge de innige samenwerking van Regeering en Openbare Besturen eenerzijds, en Reeders en Vischhandelaars anderzijds, kan zij met het noodige gezag optreden, en ik ben dan ook overtuigd dat het nastreven van het doel dezer vereeniging zal ten goede komen, én aan den visscher, én aan den vischhandelaar, én aan den verbruiker.

België is een land waar duizenden inwoners zouden moeten kunnen leven van de vischvangst.

Welnu de dag dat wij op de zeer gewaardeerde en noodzakelijke hulp en medewerking van reeders en vischhandelaars zullen mogen rekenen, kunnen wij gerust zeggen dat ons land op weg is eene vooraanstaande plaats in te nemen, tusschen de Staten die de voortbrengers en de verbruikers zijn van zeevisch.
